

Kolegij

Društvene grupe u klasičnom svijetu i antička prozopografija II.

Ljetni semestar akad. g. 2015/6.

Srijedom 9³⁰ – 11⁰⁰

Predavaonica A-202

2P + 2S, 6 ECTS

Nositelj i predavač

Prof. dr. Bruna KUNTIĆ-MAKVIĆ

TEMA: Povijest Demetrija Farskog

SADRŽAJ KOLEGIJA: Povijesni lik Demetrija Farskog (posljednja trećina 3. st. pr. Kr.) privlači pozornost istraživača jer o njemu ima razmjerno mnogo raznovrsnih podataka. Za to je zaslužan povjesničar Polibije koji je u 2. st. pr. Kr., u pragmatičnom prikazu novije mediteranske povijesti, Demetriju dodijelio paradigmatiku ulogu opakog kraljevskog savjetnika. Stoga Polibijeve odjeljke o Demetriju treba analizirati primjerenom kritičnošću. Polibijevo kazivanje povezuje Demetrija s makedonskom kraljevskom kućom, nagovješćuje o njegovim odnosima s četiri generacije ilirskih kraljeva, prikazuje ga kao ilirskoga državnika, izdajicu i rimskog štićenika, samostalnoga vladara i organizatora gusarskih pothvata, izbjeglicu i plaćeničkog vojskovođu, te kobna savjetodavca makedonskoga kralja. Polibijevo je pisanje u osnovici romansirano zapleta o ljubavi ilirske kraljice Teute i njezina generala. Ona je dobila prvi oblik u lijepoj književnosti hrvatskoga narodnog preporoda, višeput je umjetnički obrađena i u 20. st. S druge strane, prateći prema Polibiju Demetrijevu povijest suočavamo se s čitavim nizom istaknutih pojedinaca 3. st. pr. Kr., s elitama nekoliko naroda (ilirski, makedonski, rimski, kartaški) i s pitanjem sastava i statusa onodobne populacije farskog polisa.

NASTAVNE JEDINICE:

1. Uvod: razdoblje Demetrijeva djelovanja u kontekstu parske i farske povijesti; izvori; naputak o literaturi
2. Poznavanje grčke naseobine na otoku Hvaru; izvori
3. Status farske naseobine uoči I. ilirskog rata i pretpostavke u literaturi o njezinu stanovništvu
4. Pisac i povijesna ličnost: Polibije i Demetrije Farski
5. Demetrije Farski u hrvatskoj beletristici 19. i 20. stoljeća
Teme za seminarske radove
6. Demetrije i ilirska kraljevska kuća; izvori; rasprava
7. Demetrije i makedonska kraljevska kuća; izvori, rasprava
8. Demetrije i Rimljani 1.: operacije u I. ilirskom ratu i Demetrijeva vladavina u međuraću; izvori; rasprava
9. Demetrije i Rimljani 2.: II. ilirski rat: što poslije bijega?; izvori; rasprava
10. Proturimska koalicija Makedonije i Kartage; izvori; rasprava
11. Kondotjerova smrt? Izvori, rasprava.
12. Pretpostavke u literaturi o daljnjoj sudbini Fara; izvori, rasprava
13. Prezentacija seminarskih radova, rasprava, ocjena.
14. Prezentacija seminarskih radova, rasprava, ocjena
15. Prezentacija seminarskih radova, rasprava, ocjena. Evaluacija kolegija.

LITERATURA:

1. *Antički Grci 2010: Antički Grci na tlu Hrvatske*, Katalog izložbe u Galeriji Klovićevi dvori od 14. listopada do 12. prosinca 2010. godine, ur. Jasminka POKLEČKI STOŠIĆ, Zagreb: Galerija Klovićevi dvori 2010²

2. CABANES 2002: Pierre CABANES, *Iliri od Bardileja do Gencija* [Biblioteka Antika knj. 1], Zagreb: Svitava 2002, 137 - 182
3. ČAČE, KUNTIĆ-MAKVIĆ 2010: Slobodan ČAČE, Bruna KUNTIĆ-MAKVIĆ, Pregled povijesti jadranskih Grka, *Antički Grci* 2010, 63 – 71
4. JELIČIĆ RADONIĆ, KATIĆ 2015: Jasna JELIČIĆ RADONIĆ, Miroslav KATIĆ, *Faros – osnivanje antičkog grada I. U osvjet 2400. obljetnice utemeljenja* [Biblioteka Knjiga Mediterana 86], Split: Književni krug i Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu 2015.
5. KIRIGIN 2003: Branko KIRIGIN, *PHAROS An archaeological Guide*, Stari Grad: Centar za kulturu 2003.
6. KUNTIĆ-MAKVIĆ 2010: Bruna KUNTIĆ-MAKVIĆ, Vijesti iz djela starih pisaca, *Antički Grci* 2010, 188 - 190
7. KUNTIĆ-MAKVIĆ, MAROHNIC 2010: Bruna KUNTIĆ-MAKVIĆ, Jelena MAROHNIC, Natpisi, *Antički Grci* 2010, 73, 74, 77, 78, 81, 87, 88
8. ŠIŠIĆ 1925: Ferdo ŠIŠIĆ, *Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara*, Zagreb: Trošak naklade školskih knjiga 1925, 84 – 91

Dopunska literatura:

1. DŽINO, DOMIĆ KUNIĆ 2013: Danijel DŽINO, Alka DOMIĆ KUNIĆ, *Rimski ratovi u Iliriku. Povijesni antinarativ* [Biblioteka Lucius 10], Zagreb: Školska knjiga 2013, 74 - 90
2. GAFFNEY et al. 1997: Vincent GAFFNEY, Branko KIRIGIN, M. PETRIĆ, Nikša VUJNOVIĆ, *The Archaeological Heritage of Hvar, Croatia* [Adriatic Islands Project T. I; British Archeological Reports 660], Oxford: Archaeopress
3. JELIČIĆ RADONIĆ 2014: Jasna JELIČIĆ RADONIĆ, Nekoliko pitanja iz povijesti otoka i grada Fara, *Spalatumque dedit ortum. Zbornik povodom desete godišnjice Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu*, ur. Ivan BASIĆ i Marko RIMAC [Izdanja Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, Rasprave i prinosi vol. 6], Split: Filozofski fakultet u Splitu – Odsjek za povijest 2014, 91 – 107
4. KIRIGIN 2006: Branko KIRIGIN, *Pharos. The Parian Settlement in Dalmatia. A Study of a Greek colony in the Adriatic* [British Archaeological Reports International Series 1561], Oxford: Archaeopress 2006.
5. MATIJAŠIĆ 2009: Robert MATIJAŠIĆ, *Povijest hrvatskih zemalja u antici do cara Dioklecijana I*, Zagreb: Leykam international 2009, 87 - 106
6. *Pharos 1995: Pharos, Antički stari grad. U povodu 2380. obljetnice utemeljenja*, Katalog izložbe u Muzejsko galerijskom centru od prosinca 1995. do siječnja 1996. godine, ur. Jasna JELIČIĆ RADONIĆ i Biserka RAUTAR PLANČIĆ, Zagreb: Muzejsko galerijski centar i Split: Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Glavno povjerenstvo 1995.
7. ZANINOVIĆ 2015: Marin ZANINOVIĆ, *Ilirski ratovi* [Biblioteka Lucius 12], Zagreb: Školska knjiga 2015, 191 – 317

Lijepa književnost:

1. DEMETER 1919: Dimitrija DEMETER, *Teuta: tragedija u 5 čina*, priredio i uvod napisao David BOGDANOVIĆ [Uzorna djela iz hrvatske i svjetske književnosti 3], Zagreb: Tisak i naklada St. Kugli, knjižara Jugoslavenske akademije i Hrvatskog sveučilišta 1919.
 Drugo izdanje: DEMETER 1995: Dimitrije DEMETER, *Teuta*, predgovor M. VIDOVIĆ [Biblioteka Učilišno štivo: lektira 13], Zagreb: Zagrebačka stvarnost 1995.
2. DOSEN 1988: Flora DOSEN, *Ilirka*, Zagreb: Znanje 1988.
3. JANKOVIĆ 1966: Milorad JANKOVIĆ, *Teuta: roman o ilirskoj kraljici iz Risna* [Biblioteka džepna knjiga Cvrčak 382], Sarajevo: Svjetlost 1966.
4. PETELINOVA 1970: Ruža Lucija PETELINOVA, libreto na hrvatskom i njemačkom u Jakov GOTOVAC, *Dalmaro: operna legenda u jednom činu: Opernlegende in einem Akte* op. 32; klavirska partitura: Klavierpartiture; spjevala i na njemački prepjevala = Das Textbuch und seine deutsche Nachdichtung von Ruža Lucija PETELINOVA. Zagreb: vlastita naklada 1970.

5. TRESIĆ PAVIČIĆ 1892: Ante TRESIĆ PAVIČIĆ, *Sudbina izdajice: historička pripovijest* [Hrvatska biblioteka vol. 114 – 116)], Zagreb 1892.

Drugo izdanje Zagreb: Naklada knjižare Lavoslava Hartmanna s. a.